

Tak být ženou

CAITLIN
MORANOVÁ

Nejhorší narozeniny v životě

WOLVERHAMPTON, 5. DUBNA 1988

Tak tohle jsou mé třinácté narozeniny. Utíkám. Utíkám před partou grázlů.

„Hej, ty!“

„Socko!“

„Kluku!“

Utíkám před partou grázlů na hřišti poblíž našeho domu. Je to typické hřiště v Británii na konci osmdesátých let. Nenajdete tu nic takového jako bezpečnostní povrchy, ergonomický design nebo snad opěradla na lavičkách. Jen samý beton, rozbité flašky od piva a plevel.

Běžím, a jsem úplně sama. Cítím, jak mi v krku vázne dech, dělá se mi zle. Tohle už jsem viděla v přírodopisných dokumentech. Chápu, o co tady jde. Očividně jsem v roli slabé antilopy, která se oddělila od stáda. A ti grázlové jsou lvi. Tohle pro antilopu nikdy nedopadne dobře. Brzy se moje role změní: stanu se obědem.

„Ty cigoši!“

Mám na sobě holínky, nejlevnější brýle, ve kterých vypadám jako Woody Allen, a tátův těžký vojenský kabát. Přiznávám, nevypadám úplně žensky. Diana, princezna z Walesu, vypadá žensky. Kylie Minogue vypadá žensky. Já jsem...

neženská. Takže chápu, proč jsou mí pronásledovatelé tak zmatení. Nezdá se, že by dělali do oborů jako a) ikonografie kontrakultury nebo b) inspirativní obraznost radikálních gender-benders, zpochybňujících tradiční role a vzhled mužů a žen. Předpokládám, že je zmátli také Annie Lennoxová a Boy George, když se objevili v hitparádě *Top of the Pops*.

Kdyby teď nebyli tolik zaneprázdnění tím, že mě naháňjí, nejspíš bych jim něco v tom smyslu řekla. Třeba bych jim vyprávěla, že jsem četla *Studnu osamění* od Radclyffe Hallové, slavné lesbičky v kalhotách, a že je třeba se otevřít alternativním způsobům odívání. Snad bych se také zmínila o Chrissie Hyndeové, zpěvačce Pretenders. Nosí přece pánské obleky. A Caryn Franklinové, módní redaktorce z pořadu *The Clothes Show* — je překrásná!

„Hej, cigoši!“

Grázlové se na chvíli zastaví a radí se. Trochu zpomalím, v poklusu se vrhám ke stromu, opřu se o něj a nekontrolovatelně hyperventiluju. Jsem vyřízená. Se svými osmdesáti kily nejsem zrovna stavěná na divoké honičky. Jsem spíš metráček než rychlá rota. Když popadnu dech, zvažuju svou situaci.

Napadá mě, jak by bylo úžasné mít pořádného psa. Výborně vycvičeného německého ovčáka, který by ty kluky napadl — třeba i brutálně. Zvíře, které by vnímalo obavy a zlé předtuchy majitelky.

Zadívám se na Šari, svou fenu německého ovčáka. Asi dvě stě metrů ode mě se spokojeně válí v hromádce liščíh hovínek a radostně mává nohama ve vzduchu. Vypadá opravdu šťastně. Dnešek se jí vážně vydařil. Tahle vycházka je mnohem delší a rychlejší než obvykle.

I když mně se dnešek vydařil o poznání hůř, přece jen jsem poněkud překvapená, když grázlové dokončí válečnou poradou, na chvíli se zarazí a pak po mně začnou vrhat

kameny. Tak to je trochu přehnané, říkám si. Znova se rozběhnu.

Nemusíte v tom trýznění zacházet tak daleko, říkám si rozhořčeně. Jsem už slušně ponížena! Na rovinu — úplně mi stačil „cigoš“.

Zasáhne mě ale jen pár kamenů a vlastně to ani nebolí. Tenhle kabát zažil válku, ne-li dvě. Oblázky pro něj nic nejsou, je dělaný na granáty!

Ale jde o princip. Proč tráví tolik času mým pronásledováním, když by se mohli věnovat mnohem přínosnějším činnostem — třeba čichání ředidla nebo ochmatávání holek, které jako holky *opravdu* vypadají.

Jako by mi ti grázlové četli myšlenky, v příští minutě o mě začnou ztrácet zájem. Vypadá to, že jsem antilopou včerejška. Pořád ještě klušu, ale oni stojí na místě, jen tu a tam, jakoby nic, hodí kámen mým směrem, dokud nezmižím z dosahu. Ale řvát nepřestávají.

„Hej, chlape!“ zakřičí ten největší z nich naposledy za mými zdrhajícími zády. „Ty... pobudo!“

Doběhnu k našemu domu a na schůdku přede dveřmi brečím. Doma je totiž na pláč příliš plno. Kdysi jsem se pokoušela brečet doma: mezi vzlyky začnete jednomu člověku vysvětlovat, proč pláčete, ale nedostanete se ani do půlky a už je tu někdo další, kdo chce slyšet všechno pěkně od začátku. Než si to uvědomíte, vyprávíte tu nejhorší část příběhu už pošesté a rozlítostníte se do tak hysterického stavu, že škytáte celé odpoledne.

Když žijete v malém domku s pěti mladšími sourozenci, je mnohem rozumnější — a úspornější — plakat o samotě.

Dívám se na Šari.

Kdybys byla dobrý a věrný pes, slízala bys mi slzy z tváře, napadá mě.

Šari si místo toho hlučně olizuje genitálie.

Šari je náš nový pes — „blbý nový pes“. Je dost pofiderní: táta ji „pořídil“ při jednom ze svých obchodů, které opakovaně provozuje v hospodě U Cesmíny. Při nich se dvě hodiny mačkáme v dodávce před hospodou a táta nám příležitostně přinese pytlík brambůrků nebo lahev koly. Pak se zničehonic hřmotně vyvalí ven s něčím naprosto nepotřebným jako pytel šterku nebo bezhlavá socha lišky.

„Trošku to tam houstne,“ procedí a rozčileně vyrazí maximální rychlostí pryč.

A jednou z těch zcela nepotřebných věcí, které odtamtud přinesl, byla Šari, roční fenka německého ovčáka.

„Býval to policejní pes,“ oznámil nám pyšně a dal ji k nám dozadu, kde Šari střelhbitě posrala všechno odshora až dolů. Další vyšetřování ukázalo, že Šari sice byla policejní pes, ale jen jediný týden, než cvičitelé pochopili, že je hluboce duševně narušená a bojí se:

- 1) hlasitých zvuků,
- 2) tmy,
- 3) všech lidí,
- 4) všech ostatních psů
- 5) a ve stresu trpí inkontinencí.

Ale stejně — je to můj pes a prakticky vzato můj jediný kamarád, který se mnou není pokrevně spřízněn.

„Zůstaň se mnou, má věrná přítelkyně!“ povídám jí, když si utírám nos do rukávu. Předsevzala jsem si, že se zase začnu radovat. „Dnešek bude opravdu významný!“

Když dopláču, přelezu plot a vydám se zadním vchodem do domu. Máma je v kuchyni a „připravuje oslavu“.

„Běž do obýváku!“ volá na mě. „Počkej tam. A NEDÍVEJ SE NA DORT! Je to překvapení!“

Obývací je nacpaný mými sourozenci. Zhmotňují se z každého koutku a každé skuliny v domě. V roce 1988 nás bylo šest — a do konce dekády osm. Moje matka je něco jako supervýkonná výrobní linka, která produkuje jedno malé řvoucí dítě každé dva roky, pravidelně jako hodinky, a tak náš dům už praská ve švech.

Caz — zrzavá nihilistka o dva roky mladší než já — leží rozvalená na gauči. Když přijdu, ani se nepohne. Nemám si kam sednout.

„EHM!“ říkám a ukazuju na placku, kterou mám připnutou na klopě. Stojí na ní: „Dnes mám NAROZENINY!!!!“ Na pláč teď úplně zapomínám, už jsem se přes to přenesla.

„Za šest hodin bude po nich,“ odpovídá znuděně a nevrženě, „proč tu šarádu neskončíme rovnou?“

„Zbývá už jen šest hodin ZÁBAVY!“ povídám. „Šest hodin NAROZENINOVÉ ZÁBAVY, KDO VÍ, co se může stát! Tenhle barák je koneckonců BLÁZINEC!“

Vzato kolem a kolem, jsem nezdolná optimistka. Mám v sobě bezmeznou životní radost blázna. Můj včerejší zápis do deníku zněl: „Přesunula jsem friták na volnou část kuchyňské linky — vypadá to SKVĚLE!“

Na mém nejoblíbenějším místě na světě, jižní pláži v Aberystwythu, ústí stoka.

Jsem přesvědčená, že náš nový blbý pes je inkarnací našeho starého psa — i když se nový pes narodil dva roky před tím, než ten starý umřel.

„Vidím, že má Sparkyho oči!“ tvrdím a zírám na blbého nového psa. „Sparky NÁS NIKDY NEOPUSTIL!“

Caz pohrdavě obrátí oči v sloup a předá mi přáníčko. Je to můj portrét, který mi namalovala. Můj nos na něm zabírá přibližně tři čtvrtě hlavy.

„Nezapomeň: slíbila jsi, že se hned, jak ti bude osmnáct, odstěhuješ a já dostanu tvůj pokoj,“ napsala na přání. „Už zbývá jen pět let! Pokud tedy dřív neumřeš! Ze srdce Caz.“

Weeně je devět. I její přání je založeno na tom, že se mám vystěhovat z domu a přenechat jí pokoj. Až na to, že v její verzi to říkají roboti, takže je míň „osobní“.

Prostoru v našem domě skutečně není nazbyt, což dokládá i fakt, že si nemám kam sednout. Právě když se chystám posadit na svého bratra Eddieho, vejde máma s talířem hořících svíček.

„Hodně štěstí, zdraví!“ zpívají mi sborově. „Ať tě život baví! Vypadáš jak pavián — a jste i stejně žraví!“

Sedím na zemi, máma se ke mně skloní a drží přede mnou talíř.

„Sfoukni je a něco si přej!“ nabádá mě vesele.

„To není dort,“ namítám. „To je bageta.“

„Namazaná lučinou,“ odpoví máma rozzářeně.

„Je to bageta,“ opakuju. „A je na ní jen sedm svíček.“

„Na dort už jsi moc stará,“ vysvětluje máma a sama sfoukává svíčky. „A každá svíčka se počítá za dva roky.“

„To by mi muselo být čtrnáct.“

„Přestaň být tak malicherná!“

Tak jsem se pustila do své narozeninové bagety. Je výborná. Zbožňuju lučinu. Je úžasná! Tak skvělá! Tak krémová!

Později večer — v posteli, o niž se dělím se svou tříletou sestrou Prinnie — si čmárám do deníku:

„Mé 13. narozeniny!!!!“ píšu. „Ovesná kaše k snídani, párek a hranolky k večeři, na sváču bageta. Celkem jsem dostala 20 liber, 4 přání a 2 dopisy. Zítra si v knihovně vyzvednu zelenou kartičku (pro mládež). Soused se ptal, jestli nechceme židle, které se chystá vyhodit. Řekli jsme ANO!!!“

Chvilí ty řádky zkoumám. Měla bych napsat všechno, napadá mě. Neměla bych vynechávat to špatné.

„Nějací kluci na mě sprostě řvaly (sic) venku,“ píšu pomalu. „Je to kvůli tomu, že se jim zvětšují pindíci.“

Přečetla jsem o pubertě dost, abych chápala, že rašící sexuální touhy mohou způsobit, že se pubertální kluci chovají k holkám krutě.

Také vím, že potlačovaná touha v tomto případě opravdu *nebyla* důvodem, proč po mně házeli kamením, když jsem běžela do kopce — ale nechci, aby mě můj deník litoval. Můj deník se dozví jen tolik, abych morální převahu měla *já*. Zaznamenávat se má jen sláva.

Hledím na svůj zápisek o třináctých narozeninách. Náhle mě zaplaví nevítané uvědomění. Tak takhle na tom jsem, uvažuji, dělím se o postel s batoletem a na sobě mám místo pyžama tátovo staré zimní prádlo. Je mi třináct, mám přes osmdesát kilo, nemám peníze, nemám kamarády a kluci po mně házejí kamení. Mám narozeniny a šla jsem do postele ve čtvrt na osm.

Otočím na poslední stránku deníku. Tam si zapisuju „dlouhodobé projekty“, například „špatné stránky“.

Mé špatné stránky

- 1) Moc jím.
- 2) Vůbec necvičím.
- 3) Prudké záchvaty vzteku.
- 4) Pořád všechno strácím (sic).

„Špatné stránky“ jsem sepsala na Nový rok. O měsíc později jsem sepsala hlášení o pokroku:

- 1) Už se necpu sušenkama.
- 2) Každý den venčím psa.
- 3) Snažím se.
- 4) Snažím se.

Na tomtéž místě jsem nakreslila čáru a napsala nový seznam.

Do 18 musím:

- 1) Zhubnout několik kylo (sic).
- 2) Pořídít si dobré oblečení.
- 3) Mít zpoustu (sic) kamarádů.
- 4) Pořádně vycvičit psa.
- 5) Nechat si propíchnout uši?

Proboha. Nemám ani ponětí, jak to udělat. Netuším, jak se kdy stanu ženou.

Když Simone de Beauvoirová prohlásila, že „ženou se člověk nerodí, ale stává“, netušila ani z poloviny, jakou má pravdu.

Za dvaadvacet let, která od mých třináctin uplynula, jsem získala k ženství mnohem kladnější vztah. Samozřejmě, abych byla upřímná, vše se významně zlepšilo s falešnou občankou, notebookem a hezkou halenkou. V mnoha ohledech však neexistuje krutější nebo méně vhodný dárek pro dítě než estrogen a pár velkých koz. Kdyby se mě někdo zeptal předem, raději bych si k narozeninám přála poukaz do knihkupectví nebo třeba do C&A.

V té době — jak jste si právě přečetli — jsem byla příliš zaneprázdněná poštučováním se sourozenci, cvičením psa a sledováním klasických muzikálů, než abych si v rozvrhu našla volnou chvíli na dospívání v ženu. Dokud jsem k tomu nakonec nebyla donucena hypofýzou.

Stát se ženou mi připadalo tak trochu jako stát se slavnou, protože se měníte ze všemi přehlížené — to je výchozí bod existence většiny dětí — v dospívající dívku, která najednou všechny fascinuje a je ze všech stran bombardována otázkami: Jakou máš velikost? Už jsi to někdy dělala? Vyspíš se se mnou? Máš občanku? Chceš si dát šluka? Chodíš s někým? Máš ochranu? Jaký styl preferuješ? Umíš chodit na podpatcích? Jaký máš idoly? Seš vyholená? Jaký

porno se ti líbí? Chceš se vdát? Kdy budeš mít děti? Jsi feministka? Flirtovala jsi s tím chlapem? Čím se chceš žít? KDO JSI?

Klást všechny tyto otázky třináctileté holce jen proto, že teď potřebuje podprsenku, je směšné. Zrovna tak by se mohli ptát mého psa. Neměla jsem ani páru.

Ale — stejně jako voják vysazený ve válečné zóně — musíte na něco přijít, a to rychle. Potřebujete prozkoumat terén. Potřebujete plán. Musíte si zvolit cíle a pak *vyrazit*. Protože jakmile se jednou hormony rozjedou, už je ani náhodou nezastavíte. Jak jsem si bleskurychle uvědomila, jste najednou opice připoutaná v raketoplánu, jste jako časovaná bomba. Neexistuje únikový plán. Nemůžete to celé odpískat, i když byste si to možná přála. Tenhle průser se prostě stane, ať se vám to líbí či ne.

Některé dívky se to samozřejmě pokoušejí zastavit. Holky v pubertě, které se snaží získat čas agresivní regresí: stávají se pětiletou verzí sebe samých a probouzejí v sobě posedlost „dívenkovským“ chováním a růžovou barvou. Zaplňují si postele plyšáky, aby daly jasně najevo, že tam není místo na sex. Mluví jako dětičky, aby jim nikdo nekladl dospělé otázky. Ve škole jsem si všimla některých svých vrstevnic, které se rozhodly, že se nestanou aktivními ženami — neukážou se světu, nevezmou osud do vlastních rukou —, ale raději budou princeznami, které čekají, až si je někdo „najde“ a vezme. V té době jsem to samozřejmě takto vědomě neanalyzovala. Jen jsem viděla, jak si Katie Parkesová při každé hodině matiky maluje propiskou na ruce srdíčka a chlubí se jimi Davidu Morleovi, který by správně měl zažívat první záchvěvy vzrušení spíše při pohledu na mé ukázkové dělení beze zbytku.

Nejdestruktivnějším extrémem jsou pak dívky-kamikadze, které své hypofýze vyhlásí válku a snaží se ji vyhladovět nebo zmást a oslabit anorexií či bulimií.

Když bojujete proti sobě samé, váš problém tkví v tom, že i když vyhrajete, prohráváte. V určitém bodě, vyděšená a vyčerpaná, buď přijmete, že se stanete ženou — že jste žena —, nebo zemřete. Tohle je brutální, zásadní pravda o adolescenci: často je to velmi dlouhá, bolestivá, vyčerpávající válka. Sebepoškozující se dívky, jejichž ruce a nohy zdobí mřížoví zářezů žiletkou, jen připomínají samy sobě, že jejich tělo je bojištěm. Pokud nemáte žaludek na žiletky, postačí tetování nebo nastřelení blýskavé náušnice v laciném salonu. Takže tohle jste vy. Zapíchla jste do svého těla vlaječku, abyste získala sama sebe zpět, abyste si připomněla, kde jste: uvnitř sebe samé. Někde. Někde tam uvnitř.

A stejně jako v případě, kdy vyhrajete v loterii nebo se proslavíte, k proměně v ženu neexistuje manuál, přestože jde o tolik. Věřte, že když mi bylo třináct, pokoušela jsem se nějaký najít. Můžete si přečíst zážitky a zkušenosti ostatních, jako když si před zkouškou sepíšete tahák, ale i to je, jak jsem zjistila, problematické. Čtete totiž příběhy ze všech období dějin, příběhy žen, které se ženami staly *dobře*, ale pak se zpronevěřily svým zásadám a skončily nešťastné, zničené nebo paralyzované, protože všude okolo nich stále ještě existovala *špatná* společnost. Ukažte dívce průkopnickou hrdinku, Sylvii Plathovou, Dorothy Parkeřovou, Fridu Kahlo, Kleopatru, Boudiccu, Johanku z Arku, a s velkou pravděpodobností to bude žena, která byla nakonec nemilosrdně potřena. Vaše těžce vydobytá vítězství mohou přijít zcela vniveč, pokud žijete v prostředí, které váš triumf vnímá jako něco hrozivého, nesprávného, nechutného nebo — a to je pro dospívající dívku mnohdy rozhodující — prostě trapného. Jen málokterá dívka se rozhodne dělat něco správně — tedy správně, chytře a úžasně až do morku kostí —, ale být přítom osamělá.

Kniha *Jak být ženou* je příběhem o všech okamžicích, kdy jsem se já, neinformovaná, nepřipravená, katastrofálně

pošetilá, snažíci se vytvořit slušivý model z ponča, stávala ženou špatně. Ale v jednadvacátém století už nestačí jen líčit něčí zkušenosti. Ano, staromódní feministické „zvyšování povědomí“ má stále ještě nesmírnou cenu. V otázkách potratu, kosmetických zásahů, porodu, mateřství, sexu, lásky, práce, mizogynie, strachu nebo prostě jen toho, jak se cítit dobře ve své kůži, si ženy pořád ještě navzájem neříkají pravdu, pokud nejsou hodně, ale opravdu hodně opilé. Je možné, že neustále zmiňovaný nárůst ženských alkoholových orgií je pouhou snahou moderních žen o vzájemnou komunikaci. Anebo je to třeba jen tím, že je víno tak lahodné. Já bych, upřímně řečeno, vsadila na obě varianty.

Ano, je důležité odpovědět na otázku, jaké to *doopravdy* je, být ženou — tedy ne, jaké *předstíráme*, že to je. Kromě toho ale potřebujeme i trochu analytičnosti, argumentace a odhodlání, že „se to musí změnit“. Víte, co myslím. Feminismus.

A tady vyvstává druhý problém. Řekla byste, že feminismus tohle všechno obsáhne. Ale feminismus, jak si dnes stojí... právě jen stojí. Nějak zastydl. Znovu a znovu, už několik let se obracím na moderní feminismus s otázkami, na které jsem potřebovala slyšet odpověď. Jenže jsem zjistila, že se jedna z nejmocnějších, nejvíc strhujících a rozhněných revolucí všech dob scvrkla na několik stále okleštěnějších diskusí, které vede pár desítek feministických akademiček na stránkách knih, jež čtou jen feministické akademičky, a které se řeší v jedenáct večer v debatě na veřejnoprávní BBC4. Tady je pár mých námitek:

- 1) Feminismus je příliš důležitý, než aby jej řešily jen akademičky. A ještě více k věci:
- 2) Nejsm feministická akademička, ale feminismus je skutečně natolik vážná, akutní a urgentní věc, že je opravdu načase, aby jej začala prosazovat

i lehkomyšlná novinářka a občasná televizní kritička s děsným pravopisem. Pokud je něco vzrušující a zábavné, chci být součástí — ne jen zpovzdálí přihlížet. Mám hodně co říct! Camille Pagliaová VŮBEC NEPOCHOPILA Lady Gaga! Feministická organizace Object je pěkně *pošahaná*, pokud jde o pornografii. Germaine Greerová, má hrdinka, je *mimo*, pokud jde o transgenderovou problematiku. A *nikdo* neřeší témata jako bulvární časopisy, drahé značkové kabelky, maličká tanga, brazilská depilace, pitomé loučení se svobodou nebo Katie Priceová.

Ale je třeba je řešit! Je třeba se do nich pustit tak drsně, jako když se hraje ragby: s tváří v bahně a se spoustou křiku a hluku kolem.

Tradiční feminismus by došel k závěru, že tyto otázky nejsou podstatné, protože bychom se prý měli soustředit na závažná témata jako nerovnost platů, ženská obřízka ve třetím světě a domácí násilí. Tyto jevy nepochybně jsou naléhavé, otřesné a zlé a svět nemůže pohlédnout sám sobě zpříma do očí, dokud je nezastaví.

Ale všechny ty drobnější, malichernější, zřetelnější každodenní problémy spojené s ženstvím jsou pro klid ženské duše také v mnoha směrech zhoubné. Je to jako „teorie rozbitých oken“ vztažená na ženskou a mužskou nerovnost. Podle téhle teorie stačí, aby se ignorovalo a neopravilo jediné rozbité okno v domě, a hned se zvyšuje tendence vandálů rozbít několik dalších oken. Nakonec se třeba do budovy vloupají a neoprávněně ji osídlí nebo podpálí.

A pokud žijeme v takovém společenském klimatu, v němž je ženské pubické ochlupení považováno za nechutné, kde jsou slavné a vlivné ženy pranýřovány za to, že jsou příliš tlusté nebo zase příliš hubené či špatně oblečené,

potom se nakonec může stát, že se do podstaty ženství někdo vloupe a podpálí ji. I ženy se mohou dostat do rukou squatterů. To samozřejmě není nic, o co bychom stály. Nevím jak vy, ale já se tedy nechci jednoho rána probudit a najít u sebe na chodbě dav nezvaných návštěvníků.

Když se Rudy Giuliani stal v roce 1994 starostou New Yorku, jeho přesvědčení o platnosti teorie rozbitých oken ho vedlo k zavedení politiky „nulové tolerance“. Kriminalita výrazně klesla a nadále se snižovala i v následujícím desetiletí.

Osobně si myslím, že nastal čas, abychom my ženy začaly na „rozbitá okna“ ve svém životě uplatňovat vlastní politiku nulové tolerance. Chci nulovou toleranci pro všechny patriarchální sračky. Na politice nulové tolerance pro rozbitá okna v podobě patriarchálních sraček je úžasné tohle: v jednadvacátém století nemusíme pořádát pochody proti vychrtlým modelkám, trapné pornografii, striptýzovým klubům nebo botoxu. Není nutné se bouřit ani držet hlavovku. Nemusíme se vrhat pod koně, dokonce ani pod osly. Prostě se tomu všemu musíme jen na chvíli zpříma zadívat do očí a pak se tomu vysmát. Vypadáme sexy, když se smějeme. Lidé se na nás rádi dívají, když se dáme do uvolněného upřímného smíchu.

Možná už o něco méně rádi se na nás dívají, když pokračujeme tím, že praštíme pěstí do stolu a zabručíme: „SAKRA! SAKRA! O TOHLE tady jde! K ČERTU s nadvládou mužů!“ Zvlášť když si pak nacpeme plnou pusou brambůrků. Ale to nevadí.

Nevím, jestli ještě můžeme mluvit o „vlnách“ feminismu. Podle mých propočtů by tahle vlna byla pátá a domnívám se, že zhruba kolem páté vlny se přestává mluvit o jednotlivých vlnách a hovoří se jednoduše o novém přílivu.

Ale pokud tu má být pátá vlna feminismu, pak doufám, že se od všech předchozích odliší jedním podstatným

rysem: že se ženy postaví všem nepříjemnostem, problémům a blábolům spojeným s moderním ženstvím ne tak, že by se rozčilovaly, hádaly nebo se s nimi vnitřně ztotožnily, ale prostě tím, že na ně ukážou a jen se jim zasmějí.

Takže ano. Jestli tu je pátá vlna, tady je můj příspěvek. Můj kbelík. Poctivé, podrobné vyprávění o všech okamžicích, kdy jsem měla jen mizivé ponětí — a v mnoha případech vůbec žádné —, jak být ženou.